

RACE & CULTURE

A Story of Humanity Beyond Borders

Ferdinando Frega – Nando the Scribe

Gillettenarrative.com

GILLETTE: RIXAKA NA NDHAVUKO

Khale ndzi tshamile tin’hweti ta ntsevu endlwini yin’wana eLisbon na vanhu va matiko yo hambana-hambana, naswona namuntlha, hi siku leri vekiweke ku tsundzuka xin’wana xa swiphemu swa khombo swinene swa matimu ya vanhu — xihlawuhlawu xa rixaka — ndzi lava ku hlamusela ntsheketo wa mina lowu ndzi cinceke.

Ndzi fikile endlwini yoleyo, emakumu-makumu ya Lisbon, eka xin’wana xa swiphemu leswi swisiwana swinene ni leswi onhakeke swinene, lomu vo tala va vulavulaka Xiputukezi, na vanhu va le Brazil, Angola, São Tomé, Mogadishu, Madagascar, ni vatsongo va le Portugal hi yoxe.

Ririmi a ri nga tolovelekanga eka mina, kambe eka marito man’wana ya xiyimbeyimbe a ri ndzi tsundzuxa swivulavulelo swa ririmi ra muganga wa doroba ra mina — naswona ntsundzuko wa matimu wa leswaku khale Maputukezi ma fumile kaya ra mina a wu nga ri wa xikoteko ntsena, a wu ri ntiyiso.

Xivulavulelo xin’we lexi a xi ndzi hlekisa minkarhi hinkwayo a ku ri loko va vula, hi Xiputukezi, FOCU MEU — lexi eka ririmi ra muganga ra Calabria xi nga ni nhlamuselo leyi fanaka.

A ndzi nyikela nyingiso eka hinkwaswo. Alfonso, Osvaldo, Paolo, Roberto, Antonio, Ramon a va ndzi rindza nimadyambu hinkwawo ku ta dya swakudya swa nimadyambu. A ndzi ri lonkulu ku tlula hinkwavo, naswona a va lava mintsheketo ya mina.

Ntsheketo wun’we lowu ngheneke ematimwini a ku ri wa bruschetta, bussetta na busadero — marito manharhu, swilo swinharhu swo hambana hi ku helela — naswona a ndzi tlanga na wona, ndzi luka mintsheketo ya mina, ndzi endla onge a ndzi twisisi, ndzi tumbuluxa ku pfilunganya ni ku nga twisisani hi vomu, kutani hinkwavo a va hetelela va hleka va ba mavoko.

A va ndzi endla ndzi hlamusela mintsheketo hi Xiputukezi, naswona eku heteleleni ka wun'wana ni wun'wana a ndzi humesa «vaffanculo» hi Xitali tanihi ku ntshunxeka, kutani hinkwavo a va n'wayitela.

A ku na munhu loyi a tshameke a xiya muvala wa nhlonge ya mina. A ndzi ri wanuna un'we ntsena wo basa exikarhi ka mivala yin'wana yo tala, kambe nimadyambu, loko hi hlengeletanile, a hi ri ntsandza-vadzimba wa ntsako ni ku n'wayitela.

Va tlhele va tiyisisa leswaku ndzi va ni swakudya loko ndzi nga ri na mali yo swi xava hi ndzexe, naswona va swi endle hi xindzhuti ni hi ku saseka, va ri karhi va ndzi byela leswaku ndzi profesa wa vuhlanganisi, xigevenga eka vavasati, ni munhu loyi a hundzuleke miehleketo ya yena yi va xuma xo nyika mahala, xi nga tirhisiwi ku kuma mali.

Hikokwalaho, eka un'wana ni un'wana loyi a ndzi hlayaka: misava leyi famba-fambaka yi langutekisa hi ndlela leyi — naswona loko u nga langutelanga, mpfuno lowu nga ehleketeki wa fika, hi ndlela leyi Maputukezi ntsena ma tivaka ku wu nyika ha yona.

*Salani kahle vanghana,
Ferdinando*